

Žosizam po svijetu

Prikaz jednog Engleza

Malo po malo J. O. C.* si utire put i u Engleskoj. Knjiga u kojoj se o tome govori, nosi naslov »Krist i radnici«. Njezin pisac je Mr. Stanley B. James, obraćeni protestant. Predgovor je napisao svećenik Bernard Grode, profesor filozofije u nadbiskupskom sjemeništu u Londonu, koji je kao i M. James bio neko vrijeme u žosističkoj centrali u Bruxellesu.

Djelo M. S. B. James je žosističko tumačenje Katoličke Akcije, kojoj je cilj, da cio radnički svijet prihvati Otkupljenje, što ga je Krist donio ljudima.

Korice knjige ukrašene su realističkim crtežem: Otkupiteljeva glava sa trnovom krunom, koja je u polovici sastavljena od kotačića trnja.

KARAKTERISTIKA DANAŠNJEGA VREMENA

Glavna ideja knjige, sadržana je u slijedećem odlomku: »Kršćanstvo i borba klasa« od Nikole Berdjajeva.

Društvena osnova Crkve se mijenja; novi poredak treba u prvom redu, da se osniva na radnicima. Ona neće dopuštati plemstvo, a ni članove staroga radničkoga svijeta, a intelektualci će biti samo manjina.

Društvo sutrašnjice biti će društvo radnika, a Crkva će se znati prilagoditi tome novome društvu isto tako, kao što je to znala u prošlosti, nastavljajući i u tome, da bude čuvaricom vječnih istina, koje ona predstavlja u dušama svih krajeva svijeta.«

Mr. Christophor Dawson izražava na drugi način osnovno stanovište knjige: M. Jamesa.

»Budućnost društva ovisi o kulturi radničke klase, i o apostolatu, što će ga izvršiti laici.«

M. James vidi u J. O. C. realizaciju nazora ovih dvaju velikih mislilaca našega vremena.

* Jeunesse ouvrière chrétienne, Kršćanska radnička mladost.

»Žosisti, piše on, imaju sa svojom radničkom braćom zajedničko sve, što je plemenito i istinsko u njihovim nastojanjima. Ali oni razumiju, da to sve ima svoj osnov u prošlosti kršćanstva u Evropi; i da se to sve ne može potpuno realizirati, osim u društvu, koje bi opet postalo kršćansko.«

VRIJEME RADNIČKE KLASE

Pisac je duboko uvjeren, da radnici kao takovi, mogu ispuniti svoju otkupiteljsku ulogu. Radnici su oni, koji služe, nose križ i koji su raspeti. Oni sakupljaju prirodna dobra, pružaju ih i raspoložu s njima prema volji Božjoj. Radnici uzdržavaju red u kući Božjoj i oni je uljepšavaju. U prošlosti radnici nijesu bili vjerni tom svojem poslanju. Ipak treba u njihovu obranu reći, da je rad u današnjem društvu izgubio svoje značenje, a radnik svoje dostojanstvo.

Tijelo i duh radnika prisiljeni su, da proizvode stvari bez vrijednosti za čovjeka, a često puta i ružne, s jedinom svrhom, da upravljачima pribave koristi i dividende dioničarima, koje ni ne poznaju i koji su bez ikakvog utjecaja.

M. James drži, da je došao čas, da radnici preuzmu svoju otkupiteljsku ulogu. Do sada vikali su njihovi stari: »Raspnite Krista!«, kojega je buržoazija odbacila sa prezirom, ona buržoazija, koju je On poučavao.

Radnici od jučer nijesu poznavali Krista. Sv. Otac nedavno je izjavio, da je puk iznad svakog očekivanja uvijek odgovorio na poziv marljivog svećenstva, kudagod bi ovi dolazili.

Katolička akcija privesti će u ljudsko društvo radničku klasu, a tu akciju vodit će J. O. C.

DIKTATURA I TOTALITARIZAM

»Naše doba, piše: M. H. Adams prof. Sveučilišta u Harwardu, slično je dinamitu. Ne samo, što je to doba umnožilo izvore energije, nego je ono poslije rata izbacilo: »ljudu — dinamitu.«

Tako M. H. Adams naziva diktatore. I ako su ovi kadikad vješti diplomate, moćni tribuni, i ako imaju sposobnosti, da ostvare svoje namjere, ipak radi sadanjeg stanja društva, a pogotovo radi njih samih lično, ti »dinamito-ljudi« nemaju moći, da stvore brze i radikalne odluke, koje bi dopustile, da se u njima gleda novi tip državnika.

»U diktatoru, dinamito je postigao svoje posljednje savršenstvo, a pokretna energija dinamita bila je pretvorena u volju moći, u nesuzdrživu potrebu djelovanja — djelovanja bez prestanka.«

M. James nastavljajući uporedbu profesora od Harwarda, karakterizira držanje Crkve prije našega vremena. On kaže, da je Crkva otkrila u sebi vrhunaravni odgovor dinamitu. Svjedok toga otkrića je sve veća prevlast utjecaja sv. Pavla i njegovog shvaća-

nja mističnog tijela. Ova dinamična i moćna koncepcija upotpunjuje statični i zakonski pojam, koji prevladava u crkvi od M. Luthera.

VJEČNA MLADOST CRKVE

»Naše doba, — veli M. James — voli da prikaže Crkvu više kao tijelo, nego li kao administraciju i vidi njezino jedinstvo, ne samo u njezinoj službenoj hijerarhiji i njezinim imperativnim propisima, koji nijesu ništa drugo, nego vidljivi vanjski znaci, već također u duhu Kristovom.

Sv. Otac Pio XI. je utjelovljenje ovog aktivnog i dinamičnog karaktera Crkve. Netom, što je postao nasljednik sv. Petra, već se je sukobio sa Mussolinijem.

Ako isto manjka J. O. C.u, to sigurno ne — dinamizam.

SVECI MODERNOG DOBA

Kršćani prvih vijekova oplemenili su i uzvisili romanski genij; kršćani našeg vremena učinit će to isto od civilizacije, koja je proizašla iz dinama. Gadna industrijalizacija, koja čini od ljudi robove, mehanizme, može da izbaci i svete proletere. Proleter i će pobuditi do sada nenaslućene oblike svetosti. Oni će nam dati »novi tip sveca«, koji će biti rezultat uvjeta, s kojima i proti kojih su imali da rade. Proleter je optimist, on ne sumnja, da se stroj može pokoriti i podrediti čovjeku. Htjeti razoriti stroj, to je defetizam, to je igra demona.

Pisac dokazuje, da J. O. C. razumije svetost ove vrste, i da je radnička klasa naravno sposobnija, da obnovi današnje društvo, nego li je to u svoje vrijeme bila buržoazija, koja je tom vremenu u historiji dala svoj biljeg.

OBILJEŽJA I SUDBINA BURŽUJSKE ERE

M. James podupire svoje nazore svjedočanstvom povijesti. Početkom srednjega vijeka, nije bilo većeg užitka za ratnika, nego li da rine svoj mač u neprijatelja. Crkva ga je učinila braniteljem slabih.

Buržoazija, koju je u Francuskoj rodila revolucija, pokopala je viteštvo. U Engleskoj počam od Cromwelove revolucije postojao je drugi duh, nego li duh viteštva. Engleska je bila prožeta duhom udobnosti. Prvi članak njezinog »vjerovanja« bio je: »Ne vjerujem u istočni grijeh.« Ona je čvrsto vjerovala, da bi jedna međunarodna liga obračunala jedamput za uvijek sa istočnim grijehom, i da bi nas jedna organizacija kredita oslobodila za uvijek finansijskih i novčanih poteškoća.

Pitanje morala uredila bi buržoazija tako, da bi upisala u svoj građanski zakonik »rastava« i proglasila, da se može uživati radosti ženidbe, a da se ne preuzmu obveze.

Sve, što je dotakla buržoazija, bilo je razoreno; obitelj, država, vjera, moral, znanost.

Buržoazija je nesposobna, da prihvati ono, što daje čovjeku slobodu, ona ne može prihvatiti duh Golgote.

Buržujski duh radikalno odbacuje Krista. Kad bi buržujaska usta priznala Krista, mogla bi biti prva, koja bi vikala: »raspnite ga iznova«, konstatira Nikola Berdjajev u svojoj knjizi: »Raspeti i mentalitet buržoazije«.

Mr. James povlači iz toga slijedeći zaključak: »Koji je krik pravde, nego rušenje buržujске ere u najvećem i najstrašnijem ratu historije.«

RASPETI

Isus — Radnik, koji pred sobom gleda križ i nalazi svoj poziv u tome, da ga nosi, istinski je vođa radničke klase — svoje klase — i cijeloga svijeta.

U siromahu nalazimo realizam Krista. On je nesposoban, da vara sam sebe iluzornim snovima, pa ni onda, kad je hipnotiziran buržujskim filmovima ili komunističkim vizijama o zemaljskom raju.

Kad siromah prihvaća patnje, to je druga familijarna crta, po kojoj se prepoznaje u siromahu Kristova brata.

Godine nepodnosiva rada, što ga radnici podnose poradi mistične vjere, imaju svoje istinsko obilježje u Kristu na križu.

Krist, čovjek bola u pravom smislu, jest vođa svih onih koji plaču i koji su siromašni.

Budu li radnici siromasi slijedili Isusa, oni će triumfirati, ne samo po smrti u vječnom gledanju Boga na drugom svijetu, nego i na ovome.

Radnička klasa kao takova, pjevati će poslije vječne revolucije, o svom svagdašnjem životu pjesmu Bl. Djevice Marije: »Veliča duša moja Gospodina, jer je Onaj, koji je svemogući i svesilni pogledao na poniženje radničke klase, i po njoj stvorio velike stvari.« Zgodna primjena prvoga verza »Magnifikata« na radničku klasu, nije od autora, ali ona točno izražava njegovu misao.

VIZIJA DRUŠTVA SUTRAŠNJICE — SURADNJA KLASA

Zatim M. James navodi odlomak jednog pisma Mgr. Hugo-a biskupa u Rouenu biskupu u Thiry-u. Tu se radi o gradnji katedrale u Chartresu, jedne od najljepših arhitektura svih vremena.

Navodi nam kako u filmu predočuju stanovnike Chartresa, siromahe i bogataše, koji se nijesu zadovoljili, da dadu svoj novčani obol za gradnju katedrale, već su se sami upregnuli u kola, kojima su dopremali građu; i bogataši zajedno, bez iznimke. Za odmora molili su se i ispovijedali.

Kad su stigli na gradilište katedrale, upriličili su na večer duhovna razmatranja i proveli noć pjevajući svete pjesme.

Kola su bila rasvjetljena svjetiljkama i svijećama. Na povratku potražili su svoje bolesnike, da im pokažu moći svetaca. U jutro je procesija prolazila gradom, u kojoj su učestvovali oni, koji su vukli kola, moleći od Boga milost i zagovor Bl. Djevice Marije, za svoje bolesnike.

Kamenolom Bereleres l'Eoëgu iz kojeg se dobavljala građa za gradnju Chartres-ke katedrale, udaljen je po prilici 8 km. od grada.

Kroz vjekove bio je ručni rad smatran poniženjem.

Sv. Otac Leon XIII. dao mu je značaj časti. Poziv sv. Oca Leona XIII. svijetu, nije bio uzaludan.

U J. O. C. djeluje socijalna istina, kako je izlaže biskup Hugo.

ŠTO JEST I ŠTO MISLI RADNIČKA KLASA?

Položaj radničke klase i rezultati postignuti po J. O. C.-u dokazuju, da treba odgajati radničku klasu, ako se hoće poziv sv. Oca Leona XIII. poslušati onako, kako mu dolikuje.

Ima radnika, koji hoće da ostanu radnici, te takovih, koji se trude, da postanu buržuji.

Ima ih, koji neće, da mijenjaju svoje običaje i svoj izražaj, i koji svoje slobodno vrijeme upotrebljavaju na obogaćenje inteligencije i na korist radničkih organizacija.

S druge strane, komunističke novine »Daily Worker« nijesu pisane, a da bi ih narod razumio. Jezik dobrog lakrdijaša iz »Music-halla« pristupačniji je puku, nego što je pisanje »Daily-worker-a«. Što se tiče komunističkog načina izražavanja, to je puku bliža jedna rasprava iz više matematike, nego li ovaj.

Radnik, koji zaista ostaje radnik, rijetko je 100 % socijalist, on glasuje za socijaliste, ali se njegovo shvaćanje socijalizma jako razlikuje od onoga oficijelnoga. On zna, što mnogi od njih zaboravljaju, da je socijalizam, socijalna pravednost i pravilo za dobre odnose. Radnik je veći socijalist, nego li što su to najčišći teoretičari socijalizma.

Polazi se sa gledišta, koje radnik ne može da razumije. On ne shvaća na pr. zašto se socijalizam ne bi mogao ograničiti na to, da bude jednostavno ekonomska pravda, i da bi nastupanjem takove pravednosti nastale temeljite promjene u civilizaciji i u svakidašnjem životu radnika.

Radnik ne vidi socijalistički grad budućnosti u drugom obliku, nego li je danas, ali iz kojega bi bile uklonjene najočitiye zablude.

Radnik kršćanin je do sada isto tako slabo upućen u narav kršćanske revolucije, kao što i o važnosti socijalističke revolucije.

Radnik kršćanin nije dosad ni poznavao načela, koja treba da ispovijeda. Kad on o tome govori, vrlo često je sasvim daleko od tih pitanja.

OPASNOST KOJA PRIJETI SOCIJALIZMU

Ova opažanja uzeo je M. James po knjizi: »The Road to Wigan Pier«. M. G. Orwel misli, da će socijalizam propasti, ne bude li znao u svojoj koncepciji dati mjesta ljudskom biću.

M. Kristophor Dawson izražava isto, samo sa drugim riječima. I ako se moderni socijalizam neprestano naslanja na »savjest klase«, to ipak, on nije mogao, da proizvede niti jedno literarno djelo o proletarizmu, koje bi dostiglo dubinu i tragiku djela: Willia-ma Langland-a, koji je živio oko god. 1350 i koji je htio postaviti kršćanstvo, koje bi obuhvatilo cijeli život.

POTREBA ODGOJA ONIH, KOJI VODE NAROD

Ukratko, bio radnik komunist ili katolik, on je uvijek izvržen, da bude povučen od onoga, za koga se prihvaća.

Zato se i ukazuje potreba teološke formacije za one, koji će voditi narod.

I ako je za odgoj naroda potrebna pomoć i drugih društvenih klasa, ipak radnici, treba da nose glavni teret za svoju emancipaciju.

Ništa manje nije potrebna i pomoć sakramenata svećenstva i autoriteta crkvenih doktrina.

Crkva, sveučilišta, ustanove, osnovane u jednom obnovljenom društvu, razumjet će udesiti primarne potrebe tako, da svoja djelovanja vežu uz potrebe radnika.

U društvu organiziranom na taj način, socijalno tijelo bit će u službi onih koji služe.

Da točno objasni svoje pojmove, M. James navodi odlomak iz djela: M. H. Read-a, »Faze engleske poezije«. Autor se pita, kako bi mogao pjesnik opet postati odgojitelj čovječjih osjećaja.

On drži, da nema druge mogućnosti, nego se vratiti na ono, što je poezija bila u početku. Jedina literatura, koja je sposobna za život i koja osvaja jest ona iz Muzic-halla.

Pjesme, buka, revije Muzic-halla, možda su klice nove narodne poezije.

Takova tvrdnja nije pretjeranost. Scenske igre srednjega vijeka — plod saradnje društva i crkve, — oživjele su pučku dramu i dovele Shakespear-a, a pučka drama i Shakespear dominirati će uvijek.

UMJETNOST, LITERATURA I KAZALIŠTE ŽOSISTA

Žosisti i njihovi simpatizeri stvorili su na kontinentu posebne umjetničke forme, one koje poznajemo i koje mogu biti početak nove civilizacije, civilizacije kršćanske i proletarske.

U njihovim pjesmama, manifestacijama, svečanostima veli M. James, ima znakova, koji daju naslućivati, da nastaje novi pokret, kojega uspoređuje sa onim srednjega vijeka, u kojem su nastali misteriji, a koji su bili samo odraz misa.

Paralela je mnogo realnija, nego što su je mogli dati prijašnji događaji.

KRIST RADNIK

Autor daje zatim u kratko vješti prikaz povijesti evropske civilizacije i upozoruje usput na opreke, koje postoje između vladanja Kristovog i čovječjega.

Po M. James-u, Krist je radnik u pravom smislu riječi. On je jedini, kojemu punim pravom pripada taj naslov.

Radnici su radnici sto tako, kao sto je sin oca, sin oca. Pa kao što ovaj nije kriv što je bogat, što imade dobrih veza i moćnih potpora, nije ni zasluga radnikova veća, što je radnik, kao ni milijunaša, što je milijunaš.

Prije svega, oni si nijesu sami odabirali svoj socijalni položaj.

On, koji je mogao biti najmoćniji vladar imperija, rođen je kao radnik, jer je tako htio.

SPECIJALIZIRANA KATOL. AKCIJA

Autor ističe ovdje problem unutarnje specijalizacije K. A. On misli sa kardinalom Lienardom, da će se specijalizacija stvoriti prisvajanjem jedinstva. To jedinstvo ne postoji, treba ga istom provesti. Za autora je J. O. C. najveći uspjeh katoličke akcije.

Doista postoje razni profesionalni savezi i razni profesionalni centri, u kojima mnogi ljudi provode veći dio dana, a koji im daju svoje obilježje.

God. 1848. pisao je K. Marks: »Samo proletarijat može emancipirati proletarijat.« Sv. Otac Pio XI. proglašuje u »*Quadragesimo Anno*«, da prvi apostol radnika mora biti radnik, a tako je to i kod drugih klasa.

U svojoj enciklici »*Divini Redemptoris*« naglašava Sv. Otac papa potrebu ove metode.

Radnici moraju vratiti crkvi i Bogu nebrojeno mnoštvo svojih drugova radnika, koji su se u svom ogorčenju udaljili daleko od Boga, ili jer nijesu shvaćali, ili jer se s njima nije postupalo, kako su to zavrijedili.«

Iz toga slijedi, da specijaliziranje zahtijeva parohijalnu, regionalnu i nacionalnu organizaciju, koja bi podržavala i poticala pravi duh za specijalizirani pokret i njegovo jedinstvo.

REZULTATI, KOJE JE POSTIGAO ŽOSIZAM

M. James ponovno svraća pažnju na važnost formacije mladih radnika. On predviđa sjajne rezultate, pozivajući se na to, da su radnici bili oni, koji su odgovorili na Kristov poziv. On ih je ogajao. Jednog između njih postavio je za glavara crkve i ustoličio ga je u samom centru rimskoga carstva, a drugi postade autor četvrtog evanđelja i Apokalipse.

Gospodin ih je odgojio, a da nije razorio njihove osobnosti i nije stavljaio zapreke njihovoj inicijativi.

Njegova metoda bila je naravna i bez ičega konvencionalnoga.

Pisac pokazuje, da metode odgajanja žosističkih vjernika imaju mnogo sličnosti sa onim Kristovim, a rezultat je to, da su iskreno i duboko uspostavile vezu između Kristove osobe i nove katoličke omladine. Žosistička metoda je Kristocentrična.

M. James ukazuje na knjigu kanonika Glorieuxa: »Krist i njegova religija«, kao originalan dokaz za religiozni duh, što ga je stvorio Žosizam.

Spoznaja Krista, važna je etapa u izgradnji novoga društva, a primjena te spoznaje za postignuće uspjeha je još važnija.

Suvremeni čovjek tričavo se prepire za prvobitne činjenice, koje je slučajno upoznao. On neće, da vidi ni da razumije svoga bližnjega.

Koje li nagomilavanje nesumnjive bijede i skrivenog heroizma su otkrili apostoli, kada su promatrali Galilejca očima Krista.

Žosističke metode objavljuju vjernicima, da je njihova sredina ogromno polje rada za apostolsku marljivost.

Što se tiče kritike, ona naglašava, da pokret žosista daje znatne intelektualne formacije. M. James drži, da kritika ocjenjuje intelektualnu vrijednost po sakupljanju knjiga u svojoj biblioteci, a ne vodi računa o istraživanjima i proučavanjima žosista, ni o raspravama i zaključcima, kojima oni daju mjesto.

Vrijednost žosističke metode podeseterostručena je sa pomoći, što je J. O. C. pruža mladim radnicima, a koju zahvaljuju organiziranoj službi.

VOLJA BOŽJA

Mladi kršćanski radnici, koje je žosizam privukao, počimlju svoje djelovanje Božjom providnošću, točno u historijskom razdoblju, koje ima značajni biljeg koncentracije protukršćanskih snaga, koje su stvorene u Rusiji.

Po obliku, ta je koncentracija sa socijalnog gledišta proletarijat, sa filozofskog didaktički materijalizam, a sa moralnog, destruktivna mržnja.

Sada, kao i u Kristovo doba, mnogi očekuju Mesiju, koji bi im objavio Krista u službi današnjeg vremena i jezikom, kojeg bi ljudi danas razumjeli — Mesiju, koji bi ih najmio u crkvenu službu. U očekivanju Njegova dolaska utekli su se socijalizmu i komunizmu, koji su jedan i drugi bez poleta.

Katolička Akcija odgovara tome tajnom, ali neodoljivom pozivu u epohi, za koju je Sv. Otac Pio XI. rekao: »Zahvaljujem Bogu, što živim u sadašnjim okolnostima, na vrelu opće krize, kakove još nije bilo u crkvenoj historiji.«

U historijskoj epohi, tako bogatoj mogućnostima, kao što je naša, nitko nema prava zaklanjati se za svoje slabosti i zadovoljavati se svojim udobnostima.

Žosisti su o tome duboko uvjereni.

Stog razloga nijesu ni vjerovali, da bi se mogli odreći križa, već naprotiv, oni su ga obuhvatili i tako se zaista emancipirali.

Nekad su se njihova braća sredovječni Križari potresli na krik »Bog tako hoće«. Isto tako na taj poziv poduzeli su Žosisti osvajanje radničke omladine.

M. Stanley B. James završuje svoju knjigu molitvom žosista: »Presveto Srce Isusovo, dodi Kraljevstvo Tvoje po žosistima — kršćanskim mladim radnicima!«

K. R., London

KNJIŽEVNI OSVRTI...

»NEVENI«

Pod tim je naslovom dobila hrvatska književnost opet pjesničko djelo, od velikog svećenika i pjesnika dr. Ivana Ev. Šarića.* Pet decenija već uzdiže on i opaja pjesničkim zanosima svoje srce te ga onda izljuje, kudgod hodi, i zanosi i druge u krajeve svojih misli i težnja — u Božji svijet duha i plemenitosti.

Sve znakove njegovih osebina i vrlina nose i ove pjesme, satkane iz čarnih uspomena na dobrog oca i dragu majku zemaljsku te u slavu vrhovnog svećenika — duhovnog oca — i druge majke — svete Crkve.

One prve pjesme o ocu i majci pune su nježnosti, odanosti, zahvale i štovanja prema tim dragim bićima. Tu su i one prve: Gusle očeve, Dukatu, što su tako zanijele i pok. pjesnika Sabića i prvog dubljeg kritika pjesnikova: A. Petravića. I doista su lijepe. A istog su duha i osjećaja gotovo sve ostale. Recimo ona: Sad i nekad (str. 22):

»Još i sada glasne gusle u sobi mi o duvaru. Ja ih skinem često puta u tišini gluhe noći i metnem ih, dragi oče,	na koljeno svoje desno i stisnem ih na grudi. Pa zadržću moje gusle, pa zadržću moje grudi: O budimo, braćo, ljudi...«
--	--

Ili ona prva o majci: Uz kolijevku, te ona sasvim novoga datuma: Majčina krunica (str. 33-34):

»A sad nema više moje drage majke, Kao da s duvara tu krunicu skida
Ona uvenula, moja zlatna ruka, I meni je meće u obadvije ruke,
Smrt mi ju otela, i sad mi se čini, Pred Gospinom slikom da kleknem i molim
kao da mi s neba obje ruke pruža. Da mi Draga Gospa sve olakša muke.«

Iza toga dolazi u zbirci pjesma iz 1900. g., koja je doista lijepa od početka do kraja (str. 34.-35.) —

* Neveni, Pjesme str. 78. Knjižnica katoličkih pjesnika. Izdalo Društvo sv. Jeronima, Zagreb 1939.